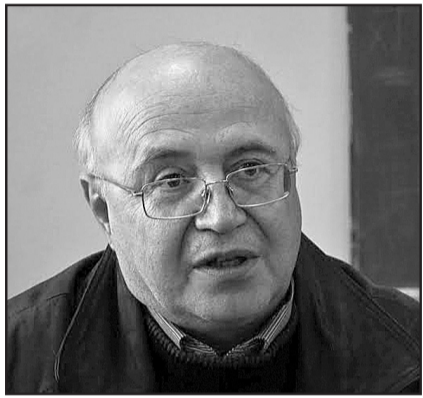

ლიცენზიაციის საშუალო

საშურის მუნიციპალიტეტის ბაზეთი „საშურის მოამბის“ ღამატიკა
№11, 30 ნოემბერი, ოთხშაბათი, 2016 წელი

გლობალიზაციის პირში

ვაჟა შუბთიძე, პროფესორი, პოლიტოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

ყოველმა განათლებულმა ადამიანმა კარგად იცის ბრწყინვალე ესპანელი მოაზროვნის **ხოსე ორტეგა ი გასეტის** ესეე „**მასების ამბობი**“ (1935 წელს დასრულებული ეს თხზულება ქართულად თარგმნა ბატონმა **ბაჩანა პრეგაძემ** და გამოცა 1993 წელს), სადაც ავტორი გაბედულად ამხელს უკვე აღვირახსნილ

და დეგრადირებულ მასის ადამიანს, ანალიზებს მისი წარმოშობის მიზეზებს და იძლევა მის მახასიათებლებს.

ამ არსებამ გლობალიზაციის (გაერთიანების) უკანასკნელი საფეხურისა და მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის (2007-2010) ფონზე კიდევ უფრო მეტი დეგრადირება განიცადა. **ფაქტობრივად, სახეზეა ახალი ადამიანი, რომლის უმთავრეს მახასიათებლად იქცა ინტელექტუალური ჰერმეტიკობა, სიხარბე, უპასუხისმგებლობა და უზნეობა. ეს ყველაფერი ვლინდება როგორც მდიდრებში, ასევე ღარიბებში, ელიტაში თუ რიგით ადამიანებში, მმართველებში თუ მართულებში, ქალში თუ კაცში.**

ესაა **ახალი ადამი**, რომელმაც თვითშეფასების უნარი დაკარგა (როგორც კარგი, ისე უარყოფითი კუთხით), ვინც თავის თავს აღიქვამს ისეთად, როგორცაა ყველა და ეს ოდნავადაც არ მიანიშნავს სათაკლოდ. დღეს, თვით ელიტარულ ჯგუფებშიც კი, ასეთი ადამიანები სჭარბობენ. მაგალითად, ინტელექტუალთა წრეში, რომელნიც თავიანთი არსით მოწოდებულნი არიან, მაღალი განვითარების დონის ადამიანებად გვევლინებოდნენ, ჩვენ სულ უფრო და უფრო მეტ ფსევდოინტელექტუალს – არაპროფესიონალებსა და ცრუკომპეტენტურ ხალხს ვხვდებით (ამაზე მე, ვერ კიდევ, 1993 წელს გაზეთ „რუბიკონში“ მოთავსებულ ჩემს ესეეში – „**ცრუნი და ცრუთა ქვეყანა**“ – ვნერდი – ვ.შ.)

ასეთივე სურათია ცხოვრების სხვა სფეროებშიც. ინტელექტუალური სფერო განსაკუთრებულ კრიზისსა და დეკადანსს განიცდის – **ცუდი დღეა მწერლობა, ხელოვნება, მეცნიერების უმეტესი (განსაკუთრებით ჰუმანიტარულ-სოციალური) დარგები.**

ახალი ადამი – გუშინ ეს რიგითი ჯარისკაცი დღეს გენერლად იქცა. საზოგადოება ახლა მხოლოდ გენერლებისგან შედგება. თავისი აგრესიული ენერგიულობით, სიხისტით, სითამამითა და უტიფრობით ახალი ადამი წარბეზებულად მიჯირობს ცხოვრების ასპარეზზე, ცდილობს, თავისი აზრი მოახვიოს სხვებს (მათ შორის, მასზე მცოდნე და უზნობრივ პიროვნებებს) და რაც შეიძლება მეტი ნაპვლიჯოს ცხოვრებას.

ტექნიკისა და კომუნიკაციის არნახულმა განვითარებამ **ახალი ადამი** დაკმაყოფილების ყველა შანსი მისცა და ამ თვითკმაყოფილებაში გააჩინა მასში შინაგანი ლპობის ბაცია. სწორედ ამ სიუხვის ეპოქამ გადააგვარა ეს ჩვენი ადამი (ამიტომ წერდა ორტეგა ი გასეტი, რომ „**ადამიანები, სწორედ ეს „სიუხვის“ ეპოქაში გრძნობენ თავიანთი არსებობის განსაკუთრებულ სიმწირეს და სიცარიელეს**“).

ახალი ადამი მხოლოდ დღევანდელი დღით ცხოვრობს და საკუთარი თავისა და ოჯახის გარდა, აღარაფერი და არავინ არ ადარდებს. იგი დანთქმულია დღევანდელიაში, ამიტომ მას აღარ იზიდავს წარსული (რომელსაც სპეციალურად ავიწყებენ), რომელმაც ინტერესი დაკარგა ადამის თვალში. იგი მისაბამ ნიშნად წარსულს კი აღარ თვლის, არამედ დღევანდელიაშია. წარსული და აწყობი მკვეთრად გაიმიჯნა. გაქრა ტრადიციულობის სული!..

ახალი ადამი აღარ სჭირდება წინაპრების ნორმები, წესები და ნიმუშები, ისინი ხელს უშლიან თავანწყვეტილ ცხოვრებაში. **ახალი ადამი** დღეს კოსმოპოლიტიზმისა და მსოფლიო მოქალაქეობისკენ ისწრაფვის, სადაც ის ფულს და სიმდიდრეს იშოვის და თან იოლ ფორმებში, მისი ბალდადიც იქ არი. მას სამშობლო მხოლოდ სუფრაზე თუ გაახსენდება, ისიც შექიფიანებულს და კარგად მუცელამოყოფილს. მას წიგნიც აღარ სჭირდება იმდენად – კომპიუტერით და ინგლისურითაც იოლად გავა. **ახალი ადამი** ხანდახან ეკლესიაშიც შევა, ცოდვასაც მოინანიებს, ცოტაოდენ ქველმოქმედებასაც გასწავს, მაგრამ მის სულს ამით არაფერი ემატება – ყველა ცოდვას ისევ იმეორებს, ყველაფერი მოჩვენებითია.

ტექნიკის ფანტასტიურ დონეზე განვითარებამ **ახალი ადამი** გაუზინა ილუზია, რომ თითქოს **ადამიანი** ყოვლისშემძლე იყოს და ამიტომ ეჩვენება წინა ეპოქები მას ჩამორჩენილად და უბადრუკად. ის ხარბად მიელტვის მოქმედებასა და მოღვაწეობას (ხშირად აკრძალული ფორმით), თუმცა, არც იცის კარგად, რას მოახმაროს თავისი ძალა. მან დაიმორჩილა არაერთი და ორი მოვლენა, მთვარეზეც კი ავიდა, მაგრამ **თავისი თავის პატრონი მაინც ვერ გახდა. ეს წყალნაღებელი ადამი** თანამედროვე ცივილიზაციის სიკეთეებს ხავსივით ებლაუჭება. აქედანაა გამომდინარე **ახალი ადამის** მახასიათებელი ქედმაღლობისა და დათრგუნვილობის ეს ნახავი. ის ხშირად თავის ნიჭსა და უნარს საექვო ღირებულებებს ახმარს და ქონების მიუხედავად, დაცარიელებულად გრძნობს თავს, იგონებს ახალ ცხოვრებისეულ გასართობებს და სიამოვნებებს და ამით დაცემის გზას ადგება – უკულტუროსა და ბარბაროსის ნიშნებს ავლენს (ამაზე მიუთითებს ნარკომანიის, ტრეფიკინგისა და პროსტიტუციის აყვავება).

ახალი ადამი ცხოვრების არც ერთ სფეროში შემოქმედებითი საქმიანობის უნარი არ მოსდგამს. მას ცხოვრება, ყველა მის გამოვლენაში, წარმოუდგენია როგორც ყოველგვარი აკრძალვისა და აღკვეთისგან თავისუფალი. აღარ არსებობს არავითარი აკრძალვა (ტაბუ), არაფერი არ აიძულებს მას ლაგამი ამოსდოს თავის ვნებებს და პრეტენზიებს, ამბიციებსა და სურვილებს. ანუ, **ახალი ადამი** განებვირებული ბაგვია, რომელსაც ყველაფერი გასდის – მას დაკარგული აქვს საკუთარი თავისა და ძალის შეფასების უნარი, ითხოვს სულ უფრო და უფრო მეტ კეთილდღეობას. ის საკუთარი თავის გარდა არავის ავტორიტეტს არ ცნობს (ან, მოჩვენებითად აღიარებს მას).

ახალმა ადამმა დაუმსახურებლად მიიღო ეს პრივილეგიები და განცხრომას მიეცა (არადა, როგორც გოეთე ამბობდა, „**განცხრომისთვის ცხოვრება პლებსსა სჩვევია. კეთილშობილი კაცი ცდილობს მაღალ მოთხოვნებს და კანონებს დაუმორჩილოს თავისი სიცოცხლე**“). ასეთი ცხოვრებით **ახალმა ადამმა** თავი „**დიღეგში**“ გამოიმწყვდია, თუმცა თავი სამყაროს ბატონ-პატრონი ჰგონია. ის არა მარტო დაყრუვდა, არამედ დაბრმავდა კიდევ და რეალური განსჯის უნარი დაკარგა. ესაა ამბოხება საზოგადოების ინტელექტუალური და მორალური საწყისების წინააღმდეგ, რასაც უმძიმესი შედეგები მოაქვს და მოიტანს მომავლისთვის. ცივილიზაციის სიკეთეების გახსნამ და დაუფლებამ **ახალი ადამის** სული დახურა. სულის ჰერმეტიკული შეუღწევადობა, ინტელექტუალური ჰერმეტიკობა მისი უდიდესი უბედურებაა. მას სრულყოფილი ჰგონია თავი, აზრდაც არ მოუვა, ეჭვი შეიტანოს საკუთარ ძალებში, აღმოაჩინოს თავისი ნაკლოვანებანი. ეს პრიყვი ამაყად თავანული მიაბიჯებს ცხოვრებაში და ამ გზაზე გადათქვრავს უღირსსა თუ ღირსეულს. იგი ჯიუტი და სქელკანიანია (**ნატოლი ფრანსი** აკი ამბობდა, რომ ბრიყვი უფრო საშიშია, ვიდრე ბორტმოქმედი, რადგან მისგან განსხვავებით, მოუღლეღია და დაუცხრომელი, ამნატებული და პარანოიდული).•

ახალმა ადამმა ვულგარულობა და ზედაპირულობა ცხოვრების წესად აქცია. რატომ უნდა უსმინოს ქვიანებს, მან ხომ ყველაფერი

იცის? (არადა, ვისაც სურს საკუთარი აზრი ჰქონდეს, ჭეშმარიტება უნდა უყვარდეს). მას არც სხვისი სიმართლის აღიარება ძალუძს და არც ის, რომ თავად იყოს მართალი. არსებობს უმაღლეს ფორმად დილოგი გვევლინება, ახალი ადამს კი მაინც მონოლოგი ურჩევნია, რადგან დილოგი ამინებს. მისი „**იღებები**“ საკუთრივ აზრები კი არ არიან, არამედ – სიტყვებით გამოხატული სურვილები. **ძალადობა** მისი უმთავრესი და უკანასკნელი არგუმენტია – დღეს ცხოვრების ყველა სფერო ამ ახალ წესებს („**მცნებებს**“), ან უფრო სწორად, წესების უქონლობას, უნესობას ემორჩილება. აღარავის მოსწონს რაინდობა, აღარ ითხოვენ „**კარგი ტონის**“ წესების დაცვას. ქალისა და კაცის ურთიერთობაც ამ უნესობას დაემორჩილა, გაუხანძრა და რომანტიკული და იდეალური ელფერი დაკარგა. (ამიტომაც წერდა ორტეგა ი გასეტი, რომ „**ადამიანი ცივილიზებული არსება აღარ არის, იმისდა კვალად, რაც უფრო ნაკლებ ანგარიშს უწევს მოყვასთა აზრს**“).

მართალია, ცივილიზებულია დღევანდელი სამყარო, მაგრამ არა – მასში მცხოვრები **ახალი ადამი**. ის ვერც კი ამჩნევს, რომ ცივილიზებულ სამყაროში ცხოვრობს და ისე სარგებლობს მისი ყველა სიკეთით, როგორც ბუნების ნაყოფით და საჩუქრით. მისი უმთავრესი საზრუნავია ფუფუნების საგნების ხელში ჩაგდება და ტკობა. ის სარგებლობს ცივილიზაციის ყველა სიკეთით, მაგრამ არაფერს აკეთებს მის შესანარჩუნებლად, რაც ცივილიზაციის დასასრულის დასაწყისი შეიძლება გახდეს!

ახალი ადამი ცა ქუდად აღარ მიაჩნია და დედამიწა ქალამნად, იგი ცდილობს, ყველგან თავისი წესები, პრივიტივიზმი და გარყვნილება დაამკვიდროს. მას მოსწონს ინტელექტუალებთან ურთიერთობა, მაგრამ გულის სიღრმეში ეზიზნება ისინი, ფარულად დასცინის მათ და თავის ხელქვეითებსაც იმავეს აიძულებს. მას ავტორიტარული რეჟიმი ურჩევნია დემოკრატიულ და სამართლიან წყობას. ის გატაცებულია სპორტით და აზარტული თამაშობებით, მოდით, საგანგებო ყურადღებას უთმობს თავის სხეულს - კვებას, ჰიგიენას. **ახალი ადამი** ყველაფერს მომხმარებლური თვლით უყურებს, აჩანაგებს და ანადგურებს ბუნებას, თავს არ გრძნობს ვინმესგან დავალებულად, ის ქუჩაშიც ისევე იქცევა, როგორც სახლში, არასოდეს დაითრგუნავს რაიმე ყინს. მან იცის, რომ დაუშვებელია ბევრი რამ, მაგრამ თავს იკატუნებს, რომ „**არ იცის**“ ეს. იგი ცინიკოსი და რიტორისტია. **ახალი ადამი** არ ესმის, რომ მტკიცე იქნება მხოლოდ ის ძალაუფლება, რომელიც ხალხის, საზოგადოების მხარდაჭერას ეფუძნება, რომ ხიშტებზე და ძალადობაზე ხელისუფლებას დიდხანს ვერ დაამყარებ.

„ახალი ადამი ყველა ასაკის ადამიანებში გვხვდება, განსაკუთრებით თანამედროვე ახალგაზრდებში. **ასაკოვანი ადამებიც** (ცდილობენ თავიანთი „ახალგაზრდობის“ წარმოჩენას, რადგან იციან, ახალგაზრდობას ყოველთვის მეტის უფლება აქვს, ვიდრე მოვალეობა. ამიტომაც ცდილობენ, სამომავლოდ გადადონ თავიანთი მოვალეობის ასრულება და მონიფულაობის ასაკს დაელოდონ, – ახალგაზრდობა ყოველთვის ვალებით ცხოვრობს. მონიფულაობა ყოველთვის უყოყმანოდ უთმობენ ამ ფსევდოუფლებას ახალგაზრდებს. ამში გამოიხატებოდა მათი ირონიული და გულისშემძვრელი დამოკიდებულება ახალგაზრდობის მიმართ, მაგრამ იმ თავდაჯერებულობაში, რომლითაც დღეს ამ ფსევდოუფლებას ნამდვილი უფლების მაგივრად იყენებს ახალგაზრდობა, შეუძლებელია სულის სიღრმემდე არ შეგვაძრწუნოს. ამით ახალგაზრდები მონიფულაობის ნისქვილზე ასხამენ წყალს, რომლებსაც ახლა შეუძლიათ თამამად თქვან, ჩვენ ხომ რალაც მაინც გავაკეთეთო. ახალგაზრდობა თავისებურ შანტაჟად იქცა“ (**ხოსე ორტეგა ი გასეტი**).

მორალისგან და მოვალეობისგან დაცლილი **ახალი ადამი(ანის)** პარაპში სამყაროში გრძელდება. როდემდე გასტანს ეს ყოველივე, ძნელი სათქმელია. ალბათ დიდხანს ვერა, რადგან ეს მოახლოვებს სამყაროს დასასრულს.

ექსპონატები ლაპარაკობენ

მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის ფოტო და ხელოვნების კოლექციები

ვაგნტელეობთ რუბრიკას **„ექსპონატები ლაპარაკობენ“**. ამჟამად ვესაუბრებით ხაშურის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის ფოტო და ნივთიერების კოლექციის მრეკლავს - ქალბატონ **მანა ლომიძეს** და ფოტოგრაფებისა და ხელოვნების კოლექციის მრეკლავს - ქალბატონ **ელენე ნოზაძეს**.

- ქ-ნო მანა, დავინახეთ გრაფიკული შუამავითა: რომელი ნლიდან მუშაობთ მუზეუმში და რა შუადის ტექნიკის უშუალო მოვლოებში?

- ხაშურის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში 2011 წლის ნოემბრიდან ვმუშაობ ფოტო და ნივთიერების კოლექციის მრეკლავად. ხოლო 2013 წლიდან ფერწერის, გრაფიკის, კერამიკის, ქანდაკებისა და გამოყენებითი ხელოვნების კოლექციის მრეკლავის მოვლოებარ დამუკისრა. ჩემი საქმიანობა მოიწავს ექსპონატების მოვლას, შესწავლას, არქივების დამუშავებას, ფოტო-არქივების ელექტრონული ბაზის შექმნას და ა. შ.

ხაშურის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში ფოტოგრაფიის ფონდს მოკრძალოებული ადგილი უჭირავს მრავლორიწოვან და მრავლოფეროვან არქეოლოგიურ ექსპონატებს შორის. ჩვენს ფონდში დარული ფოტო-მასალა გვიქმნის ზუსტ, თვალსაჩინო ნარმოდგენას ძირითადად ჩვენი რაიონის გამოჩენილო ადამიანებზე, პიროვნებებზე და, რა თქმა უნდა, ეპოქაზე, რომელიწო ის ადამიანები რხოვრობდნენ, აგრეთვე, რაიონის ხედებზე, ისტორიული-ეთნოგრაფიული ამბებსა და მოვლოებებზე.

მუზეუმის ფოტო-კოლექცია დაახლოებით 9700 ექსპონატს მოიწავს, ფერწერა - 64 ექსპონატს.

ფოტოგრაფია აღიარებულია მე-19 საუკუნის უდიდეს გამოგონებად. არწერო იმ პერიოდის გამოგონებებს არ მოუპოვებია საზოგადოების ურადლებს და აღიარებია ისე სწრაფად, როგორც ეს დაგეოოტიპის (ფოტო-გამოსახლოების მიღების ხერხი) შემთხვევაში მოხდა. ზოგი ამ აღმოჩენას „სასწაულოს“ მიაწერდა. ზეგრმა იყრისტმა თუ სხვა სპერიალობის ადამიანმა თავი მიანება თავის საქმიანობას და ხელი მოჰკიდა ფოტოგრაფობას.

- რა მინარისს ამსახველი ფოტო-კოლექციები მუზეუმში დარული?

მუზეუმში დარულია XIX საუკუნის დასას-რულისა და XX საუკუნის დასაწყისის რხოზილო ფოტოხელოვანთა მიერ გადაღებული ფოტოები: პირველი ქართველი პროფესიონალი ფოტოგრაფის - **ალექსანდრე რიონიშვილის** „დიმიტრი ივანეს ძე ყიფიანი“. „ალექსანდრე ლევანის ძე აზაზაძე მუქლოესთან, ნინა გიორგის ასული ამილახვართან ერთად“; **დიმიტრი ერმაკოვის** „რკინიგზის სადგური მიხაილოვო“ (XIX ს. ზოლო); **ვლადიმერ ბარკანოვის** ფოტო „თვადი ლევან რერიშვილი ბავშვობაში“; **ისაკე მისხინის** - „ოლოვა და მიშო ყიფიანები“. **ალექსანდრე მიხაილოვის, დიმიტრი ნიკიტინის, გრიგორ ბაბლოვისა** და სხვათა მიერ გადაღებული ფოტოები, რომლონიერ პროფესიონალი ფოტოგრაფების ნამუშევრებია. მნიშველოვანია ფოტოზე აღბეჭდილი პიროვნებებიერ.

აღსანიშნავია **ლიონ და სოლომონ ჯონაძე-ბის** ლია, საფოსტო ბარათები: „სურამი, იტრიის ღვთისმშობლის მიძინების ეკლესია“ (XIX ს); „სურამი“ (XIX ს-ის ზოლო).

სურამის რხის ადრეული პერიოდის იერსახეზე ნარმოდგენას გვიქმნის XVIII საუკუნის ურხოზი იტალიელი მხატვრის მიერ შესრულებული გრავიურის ფოტო-ასლი. აგრეთვე, მეტად საინტერესოა XIX ს-ის შუა პერიოდის რუსი ფერმწერის - **გრიგორ ვაგარინის** მიერ შესრულებული სურამის რხის მხატვრობის ფოტო-ასლი.

ეთნოგრაფიული ყოფის ამსახველი ფოტოებიდან გამოირჩევა **მატინიანრის** ლია ბარათები: სურამი, „ყენობა“; „კალოზე“ (XIX ს.).

XX ს-ის დასაწყისის ეკუთვნის ფოტო „ხაშურელი ვაჭრები“, სადარ ნარმოდგენილი არიან იოსებ სავლეს ძე ძნელაძე (II გილოდის ვაჭარი, სახალოხო განათლოების მზრუნველი ხაშურში) და ასლოან ომი-აძე - ალექსანდრე ომიადის (საქ. სსრ სახალოხო არტისტი) მამა.

ფონდებში დარული პიროვნებების ფოტო-არქივებიდან მეტად საინტერესოა ეთნოგრაფ - ნი-

კოლოზ ლევანის ძე აზაზაძის XIX ს-ის და-სასრულისა და XX ს-ის დასაწყისის ფოტოები, ლევან რერიშვილის - ხალოხისათვის თავდაღებული ადამიანის ფოტო-არქივი, ასევე, **მიხეილო მურვანიშვილის**, როგორც პორტრეტებისა და საო-ჯახო ფოტო-არქივი, ასევე, მის მიერ გაშენებული ფიჭვნარისა და საწერგების ფოტოსურათები. (მიხეილო მურვანიშვილი - ეს დიდებული ადამიანი იყო არა მხოლოდ მეტყვე, რომელომარ საქართველოს მრავალი კუთხე შემოსა ტყეებით, არამედ, საზოგადო მოღვაწე და ქველომქმედი). აგრეთვე, იოსებ სავლეს ძე ძნელაძის, დავით სულთაშვილის, ოლია ძიბიგურის, დუდე ძნელაძის და სხვათა პირადი ფოტო-არქივები.

საკმაო ადგილი უჭირავს განათლოების მუშაკთა: თ. რწინაბაძის, გ. მეტრეველის, ბ. მაჩაბელის, გ. ტაბიძის, მ. ადუიშვილის, ვ. ნოზაძის, მ. მიყანნიშვილის და სხვათა ფოტო-არქივებს.

რკინიგზის ისტორიიდან დარულია ნიფის გვირანის მშენებლობის ამსახველი ფოტოები, რკინიგზაში მომუშავე საპატიო რკინიგზელოების, მემანქანეების პირადი არქივები და ა. შ.

საინტერესოა საზოგადო პერიოდის ამსახველი ფოტო მასალა, რომელიერ შესრულებულია ხაშურის რაიონში მრხოვრებ შესანიშნავ ფოტოგრაფთა მიერ. (მელოუდ სალოლაია, გუგული ხაჩიძე და სხვა).

ზოლო პერიოდის ფოტო-გამოფენებიდან აღსანიშნავია გორის ისტორიული-ეთნოგრაფიული მუზეუმიდან ფონდების მთავარი მრეკლავის - მ. ლომბაქანიძის ინიციატივით ჩამოტანილი რელოლურამდელი თბილისის პროფესიონალი ფოტოგრაფის - დიმიტრი ერმაკოვის ნამუშევრების გამოფენა, ფოტო „სავანაშური“. ამ შესანიშნავი პროექტის დევიზი იყო პატიარქის მონოღებ: „ვიეროდეო, რისი პატირონები ვართ“.

- ფოტო-არქივთან ერთად, მუზეუმის ფოტოგრაფიის ფონდში, აღობა, სახვითი ხელოვნების ნიმუშებიერ მრავლოდ მოიპოვება.

-ჩვენი მუზეუმის ფოტოგრაფიის ფონდს ამშვენებს მუზეუმში დარული რხოზილო მხატვრების მიერ შესრულებული ფერწერული ტილოები: **ლადო გუღიაშვილის, ალოქსანდრე რმაკურიძის, ლეოპოლოდ ძაძაძის, რადიმ თორღიას, რომერტ სტურუას, კორნელი სანაძის, ვია ზულოძის, გიორგი ლაზარაშვილის, ოლოგა ბრინდელის** და სხვათა ფერწერული ნამუშევრები; ურხოზ ავტოროთა მიერ შესრულებული პორტრეტები.

აღნიშნული ფერწერული ტილოებიდან მინდა გამოვყო ჩვენი რაიონის მკვიდრის, საქ. სსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის, ქართული პეოზაჟური მხატვრობის ერთ-ერთი ფუძემდებლის - ალოქსანდრე გრიგოლის ძე რმაკურიძის ფერწერული ნამუშევრები: „მხატვრის სახლი“, „ბოტანიკური ბაღი“, „ხამორის პეოზაჟი“. ლადო გუღიაშვილის „ტაშისკრის ბრძოლა“; ზურაბ ვაზუნიას „ქართლის პეოზაჟი“ და სხვა.

მუზეუმში დარული სახვითი ხელოვნების ნიმუშები ნათელოს ჰვენენ ჩვენი რაიონის კულოურასა და ისტორიას.

მინდა, ვისარგებლო შემთხვევით და თქვენი გაზეთის საშუალოებით, ხაშურის რაიონის იმოჯახებს, ვისთანერ ალო. რიონიშვილის, დ. ერმაკოვის ან სხვა პროფესიონალი ფოტოგრაფის მიერ გადაღებული ფოტოები ინახება, ვთხოვოთ, რამდენიმე დლით მუზეუმში დავვიტოვოთ ისინი, ჩვენ გავაკეთებთ ელექტრონული ვერსიას და დაგინრუნებთ. თქვენი დახმარებით, ჩვენი მუზეუმის ფოტო-კოლექციის ისტორია კიდევ უფრო მრავლოფეროვანი გახდება, რადგან ნათქვამია, ერთ ფოტოსურათს ათასობით სიტყვაზე უფრო მეტის თქმა შეუძლიაო.

საუბარში ქალობატი ელონე ერთვება:

- ხაშურის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში ვმუშაობ 2010 წლიდან ფოტოგრაფებისა და ხელოვნების კოლექციის მრეკლავად. შესაბამისად, მევლოებ მუზეუმში დარული ფოტოგრაფიის მასალოის დარვა, რუსულიდან ქართული ენაზე თარგმნა, რადგანარ განსაკუთრებით მრავლოდაა რუსული ენაზე შედგენილი XIX საუკუნის დასასრულისა და XX საუკუნის დასაწყისის პერიოდის სასასყიდო აქტები, ხელომკრულოებები და ვექსილოები. აგრეთვე, მევლოებ ჩვენი რაიონის მოსახლოებში, დღემდე შემორჩენილი მსგავსი ფოტოგრაფების მოძიება.

მუზეუმში შემოსული ფოტოგრაფიის ვაკეთებ ანოტაციას, შემდეგ ხდება მისი დამუშავება და საინვენტარო ფოტოგრაფების შემოსულობათა ნივნიში გარარება. დროდადრო, ვაკეთებ პირადი არქივების გადახედვას და დაზიანებული ექსპონატების სარესტავრაციოდ ნარდგენას. თითოეული ფოტოგრაფიე ივსება კატალოგი, ამჟამად მიმდინარეობს ექსპონატების ეტაობრივი პასპოოტიზარია.

მუზეუმის ხელოვნების კოლექციაში დარულია 9000-ზე მეტი ექსპონატი, მათგან 300-მდე იურიდიული და სოწრალიური ხასიათის ყიფვა-გაყიდვისა და ნყალობის სიგელოების ისტორიული საბუთები, აგრეთვე, ფოტოგრაფების ფონდში დარულია მასალოები ხაშურის რაიონის მატეოოლოური კულოტურის ძეგლების, რელოლურური ნარსულის, სახალოხო განათლოების, რკინიგზის ისტორიის, კულოტურის, თეატრისა და სპოოტის შესახებ.

- რომელი ფოტოგრაფია განსაკუთრებული ინტერესის საგანი?

სიგელოებს შორის საინტერესოა საბაბილოს რხოზილო ნარმოდადგენის, ქაიხოსრო აზაბიძის პირობის ნივნი (1792 წ.), რომელიერ ნარმოდადგენს სოლომონ I-ის მიერ, აზაბიძეებისთვის ჩამოოთ-მეული მამა-პაბათა სამკვიდრო ადგილო-მამულოების შროშელოებისადმი ნყალობის სიგელს.

აგრეთვე, საინტერესოა ვახტანგ ავლოოვისადმი სიმაძარსათვის ბოძებული სიგელი (მთავარმართებელი ერმილოვისგან) მისი ვერწხლის ხლოთ დაჟილოდეობის შესახებ, რომელიერ იმერეთის აჯახების ჩახშობის გამო მოულია ავლოოვს. (1821 წ.)

ისტორიული საბუთების ფონდში დარულია 1807 წლით დათარიღებული ბარბარე ნულოყიძის (ერეკლე მეორის შვილიშვილი) სამძიმრის ნერილო სოლომონ I-ის ასულის - დარეჯან ბატონიშვილისადმი, რომელოშიერ გამოთქმულია ბარბარეს სამძიმარი დარეჯანის ვაჟის გარდავვლოების გამო.

ფოტოგრაფიული კოლექციებს შორის მნიშველოვანი ადგილი უჭირავს შინმოუსვლოლოთა და საამაული ომის მონანილოთა ფრონტის ნერილოებსა და მოგონებებს. მათგან გამორჩეულია საზოგადო კავშირის გამიონების, ჩვენი რაიონის მკვიდოთა - გიორგი პაპუაშვილისა და გრიგოლო სამხარაბის პირადი არქივები.

ფოტოგრაფების ფონდში დარულია რხოზილო საზოგადო მოღვაწეოთა არქივები, ჩვენი რაიონის გამოჩენილი პიროვნებების (ექიმების, პედაგოგების, რკინიგზელოების, თეატრალოების, სპოოტსმენების და ა. შ.) მოგონებები.

მოგესხენებათ, ხაშური ოდიოგანვე სარკინიგზო ქალოაქი იყო. მუზეუმში მრავლოდაა მასალოები რკინიგზის ისტორიიდან, ნიფის (ლიხის) გვირანის მშენებლობის ამსახველი და რხოზილო რკინიგზელოების არქივები. განათლოების მუშაკთა პირად არქივებში დარულია რხოზები ჩვენი რაიონის ღვაწლომოსილი და დამსახურებული პედაგოგების შესახებ.

ეპისტოლოარული უანრის ბრწყინვალე ნიმუშია მრეხელოლი მებაღის, მიხეილო მამულოაშვილის რომანტიზმიოთ გაულოთილი და ლამაზად შერჩეული ყვავილოების პერბაროშიოთ გამოგზავნილი ნერილოები რაიონის რხოზილო ექიმის - **დიმიტრი მაჩაბლისადმი**, რომელიერ მოიწავს 100-ზე მეტ გზავნილოს.

სოქტომბრიდან ჩვენს მუზეუმში ფუნქციონირებს გამოფენა: „მიხეილო მამულოაშვილის პირადი ნერილოები დიმიტრი მაჩაბელის ოჯახისადმი“.

ხაშურის კულოტურული რხოვრების განვითარებში დიდი როლი აქვს სახალოხო თეატრის ჩამოყალიბებას. პირველი თეატრალიური ნარმოდგენები ხაშურში, ჟურ კიდევ მე-19 საუკუნის 70-იანი წლოებიდან ენეობოდა.

აღნიშნული საქმეებში დიდი წვლილი მიუძღვის **დუდე (დავით) ძნელაძეს**, რომელიერ, ამასთანავე, თბილისის ქართული მუსიკალიური თეატრის ერთერთი დამაარსებელია.

ფოტოგრაფიული მასალოებს შორის გარკვეული ადგილი უჭირავს სპოოტის განყოფილოებასარ.

- დიდი მადლობა საინტერესო საუბრისათვის. ნარმატებებს გისურვებთ.

ესაუბრა ევა ბერბაძე

პოეზია

ალექს ლონდაძე

მზად ხარ

გულს კვლავ ფიქრები თრგუნავს...
 გააფთრებული ლომი –
 ნუთისოფელი ზრუნავს,
 ყრუ ზედისნერის მდომი...
 გადაფასების დროა,
 წლებს ვინ ანონის მისხლით?
 მალე ზამთარი მოვა –
 დაგუნებულა სისხლი!
 მიღის თაობა, ქრება
 და უჩხოვდება როლი,
 მოღის სხვა დროთა წყება,
 მერმისის მონაქროლი...
 და ზედმეცობის სევდა
 გულ-გვამს ღველფივით გინვავს,
 მზეემს უმხერდი გუშინ,
 დღეს აკვირდები მინას.
 რევ გულგრილობის ნოტებს
 ფანტავს მიდამო ქარში,
 სულში ზავმევივით გოდებს
 სასონარკვეთის მარში!
 მოგიკაკუნებს კარზე
 სიკვდილი, ჩვეულ ნიჭით...
 და გასაფრენად მზად ხარ
 მოხუცებული ზიჯი...

ათოვდა ქვიშხეთს

ათოვდა ქვიშხეთს
 ხვავრიელ ზარდნით,
 მთები სიზმრებში
 იყვნენ წასულნი,
 მძინარე სოფელს
 თავს დანათოდა
 ულამაზესი
 ხიზლი წარსულის...
 და ასდიოდა
 მტკვარს ოხშივარი,
 ზუსრებში კვამლი
 ვიდოდა ზღაზვნით,
 ყრუდ თენდებოდა
 დილა სხვაგვარი,
 რა თეთრდებოდა
 ნაქსოვი ლაზლით...
 იყო სიჩუმე,
 არ ეტყობოდა
 ნიში სამყაროს, –
 გამდგარს დროებით,
 თვლემდა სოფელი
 თოვლის საბანში,
 რაღაჯ ზავმევი
 უმანკობით...

ხაშურის მუნიციპალიტეტის გამგეობისა და კულტურის სამსახურის მხარდაჭერით გამოქვეყნდა „საარმა“ პოეტისა და მხატვრის – **ალექს ლონდაძის** ლექსების კრებული გამოსცა, რომელშიც ლექსებთან ერთად, ავტორის რამდენიმე ნოველა და ნახატია წარმოდგენილი.
„მოხუცებული ზიჯი“ – ასე ჰქვია ავტორის პირველ კრებულს, რომელიც ერთგვარი პოეტური აღსარებაა – პოეტის გულწრფელ სიხარულსა და ნუხილთან ნაზიარები, და რომელსაც იგი ქვიშხეთს და დედის – **ლაშარა გიგიტაძის** ხსოვნას უძღვნის.
 დაე, ფეხბედიერი ყოფილიყოს მისი მზის სინათლეზე გამოსვლა.
 2016 წლის 30 ნოემბერს, ხაშურის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში გაიმართება ალექს ლონდაძის ნიგნის წარდგინება.
 ზატონ ალექსის ვულორავთ დანადების დღეს და გთავაზობთ მის ლექსებს.

ჩუმი კარი

არ მიყვარს ხოცება,
 ვაშა-ვაშას სურვილი, ნდომა,
 ყელყელაობა,
 ბაირაღის ფრიალ-ფრიალი.
 მძულს გამოჩენა,
 სხვაზე მეტად
 მალა დადგომა,
 პომპეზურობა –
 განდიდების ორომტრიალი...
 მიყვარს სიჩუმე
 თავმდაბლობის
 ჩრდილს შეფარებულს,
 საკეთებელის
 უხმაუროდ, კრძალვით კეთება,
 ბოლოს გამოჩნდეს,
 ვის რა ჰქონდა,
 ვის რა არ ჰქონდა,
 ღმერთმა ხომ იყის
 ჩუმი კარის
 სულისკვეთება...

დედას

მაშინ, როცა ადამიანები
 თავიანთი საზრუნავით
 არიან გართულნი და
 სხვა არა ახსოვთ რა...
 მაშინ, როცა
 მონყენილ და უიმედო ამინდში
 იკვლევენ თერხვი,
 სულში სიწივე ჩასახლდება
 და საოწარმო სიწარმიელე
 დაისადგურებს –
 მაშინ მომენატრები...
 სიგუემდე მომინდება შენი ნახვა
 და ზნელ ლამეში,
 შენს საფლავზე დამხობილი
 ვაჟი სამყაროს სევდას...

ვწერ და არავინ კითხულობს

ვწერ და არავინ კითხულობს...
 ნიჭი გრძნობაში შეაინთქა,
 თუმცა კი, ზევრი ამოვთქვი,
 ჯერ ყველაფერი არ მითქვამს...
 სული რითმებად იღვრება,
 სულის ლექსი დაუძმობილდა,
 რაჯ მუხამ ჩუმად გამანდო,
 თქვენთვის გამხელა მომინდა.
 ღმერთმა დალორეს, ამ სულის
 ვინჯ სანადელი გაიგოს
 და თრთოლვით რამდე ასული
 ლექსისთვის, მადლი გაილოს!

* * *

რაიჯ არის მოსახდენი, – მოხდეს,
 ირინოდეს ღმერთი, კარი ზჭობდეს.
 ქვას გესროდნენ და გტარებდნენ არჩივს,
 არ შეშინდე, მაინჯ კარად დარჩი!
 თუნდ, გაშავდეს, შენს წინ იდგეს რაიჯ,
 შენთვის, ისეც მზე ყვაოდეს, მაინჯ.
 სხვას – უზღვავი, შენ მწირედი გქონდეს
 და ლალონდეს, გული არ დალონდეს...
 სხვის მაგივრად ნაგიყენონ ზრალი, –
 შენ ფხიზლობდე, სხვა ხვრინავდეს მთვრალი.
 ზერდებოდე... თეთრი ქარი ქროდეს,
 შენ კი, მაინჯ, ზავმევის გული გქონდეს...
 და რაჯ არის მოსახდენი, – მოხდეს...

მიკროსამყარო

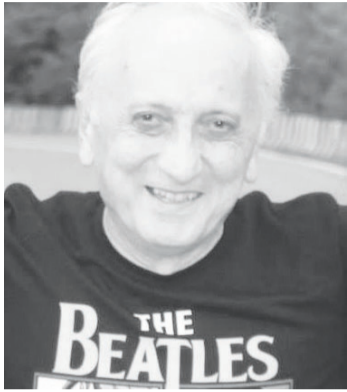
არ გაადიდოთ,
 გვედრებით,
 არ გაადიდოთ
 მიკროსამყარო,
 პომპეზური
 ქება-დიდებათ,
 თორემ... მაშინვე,
 უსათუოდ,
 გავთავებდებით,
 წოდვილი თავი
 გვეგონება
 უფრო დიდები...

იუბილარი

დათო
60
ლოლობერიძე

მ
ი
წ
ვ
ს
ს

კომპოზიტორი
დათო მადარაშვილი

დათო ლოლობერიძე, 60 წლის გამბარა!

რომ არა თმაზე ფიფქებად შემოპარული სითე-თრე, დიდხანს და პატარასავე თავისი ცოლი ეგონება, რადგანავე საერთო ენას უკვლავთან პოულობს, თუ სუფთა გულს დაანახებენ.

იუმორით სავსე, მხიარული, გულგრილი - ასეთი თითქმის ყველა ხანგრძლივი თვალთ დანახული დათო, რომელიც ათეული წლებია, ჩვენი რაიონის (და არა მარტო) სხვადასხვა რეზონანსული მოვლენისა თუ კულტურულ-შემოქმედებითი ღონისძიებების შემადგენელი ქვეყნისა.

„შეჩერდი ნამო, შენ მშვენიერი ხარ!“

და ასეთი მშვენიერი ნამის, ნუთების, საათები-სა და დღეების შეგროვებაში გასულა დრო - ეს მარად დაუმარცხებელი მანქანა, ყოველი თავისი ჯადოსნური ჯიბის აქნევისას დიდსა და პატარას სასწაულებს რომ გვჩუქნის ყველა ასაკში. მთავარია, არ გამოგრჩეს, არ გაგვპაროს და „ავსა კარსა ავი სიყვავა ურჩევნია სულსა გულსა“ არ შეგვეყაროს.

თორემ სიწონილი რომ მშვენიერია, ამაზე, ჯერ კიდევ, მაშინ მიგვანიშნა სამყაროს შემოქმედმა, როცა ადამიანებს თავისუფლება უბოძა...ვინ, როგორ და რაში პაპებს ამ თავისუფლების გამოხატულებას, ამას ადამიანის რეზონანსი და გონიერება განსაზღვრავს შემდეგში.

შავშვობიდან შინაგანი თავისუფლებისადმი ლოკოლ-ვამ, განსხვავებულმა ხედვამ გემოვნებურ განსხვავებული ჩამოყალიბება დათო ლოლობერიძეს, რამაც ყველა მისი საქმიანობის წარმატება განაპირობა - მუხლივარობით დაწყებული, ტელე-ოპერატორობით დამთავრებული. მუსიკის და, ზოგადად ხელოვნების სიყვარულიმ არაერთ რეზონანს ადამიანთან დაამეგობრა.

ყველაფერი კი ხანშია და იწყება... იქ, სადაც დათოს ფესვებია, მისი სულშესაფარი... იქ, სადაც ყველაფერი, იწყებენ, ეძიებენ...

ეს სიყვარული ნუ მოგიშლით უფალომ დიდხანს, ჩვენო უთბილესო მეგობარო!

ეკა ზაქარაძე

დათოს გასული საუკუნის 80-იანი წლებიდან ვიცნობ. ხანშია, ანსამბლ „თეატრალი“-ს მიერ გამართული კონცერტების დროს ჩაეყარა საფუძველი ჩვენს მეგობრობას. მუსიკამ გაგვანათინა. აღმოჩნდა, რომ რაეც მას მოსწონდა, მერ იგივე მუსიკას ვუსმენდი...

ჩემს ასაკში გულიან ადამიანებს ვეძებ განსაკუთრებულად, ყალბი ურთიერთობები არ მიყვარს. ყველა დროში და ახლაც, ადამიანები თანამდებობებით, ფულით ან რაიმე პრივილეგიებით ინონებენ თავს, მათი სასაყუბრო თემარ ეს არის. დათო გულით ლაპარაკობს და ამიტომარ მიყვარს. იუმორით სავსე ადამიანია, ხალხის გულის პატრონი.

წყდება, როცა დისკანერა გაშორებს ადამიანს, მაგრამ როცა სულიერი სიახლოვეა, ის მუდამ შენს გულში და ფიქრებში რეზონანს.

შემოდგომის მინურულს გილორავ და გლორავ, ჩემო დათო!

ნანი გაჩილიაძე

ხელოვნების სიყვარული ოჯახიდან გამოპყვა დათოს. დედა - ქალბატონი ნათელა თითქოს ისტორიიდან გადმოსული ქართველი ქალი იყო, თავისი საუკეთესო თვისებებით. მამა - ზაქონი გივი, პროფესიით მხატვარი ხანშია დროსადაც თეატრში მუშაობდა თავდაპირველად, შემდეგ კი - თბილისის მუსიკალური კომპოზიტორის თეატრში, სადაც მან დაამონტაჟა პირველი ე. წ. „მზრუნავი“ სენა, რაეც შემდეგში ხანშია თეატრშივე განხორციელდა.

გასული საუკუნის 90-იანი წლებში, როცა საზღვრო ტელე-სტუდია „ფიფქვა“ ჩამოყალიბდა, დათო ლოლობერიძის პროფესიონალიზმი, ადამიანური ღირსებები და გემოვნება ერთდროულად გამოვლინდა, რამაც სტუდიის წარმატება განაპირობა. დათოს მახვილი ხედა და მომენტალური „ბლივი“ დაფიქსირების უნარი გამოჩნდა სტილისა და ხელნერას ანიჭებს მის ნამუშევრებს, პოეტური სულით გამთბარ კადრებს. იგი მალალო გემოვნებით აღიქვამს ყველა უანრის ღირებულ ქმნილებებს - მუსიკიდან კინოსამყარომდე... ფლომს მონტაჟის საოჯარ ტექნიკას.

„ფიფქვა“-მ ორი ათეული წელი იარსება და სახელი გაითქვა საქართველოს მასშტაბით. ერთ-ერთი პირველები ვიღებდით ქართულ საზღვრო კლიპებს, ვიმარჯვებდით პრესტიჟულ კონკურსებში, თბილისისა და ქუთაისის ტელეარხები ალტერნატივით ამუშევრებენ ჩვენი სტუდიის მოღვაწეობას.

ყველა კონცერტის ხმის ოპერატორი დათო ლოლობერიძე იყო.

იგი საქართველოს I არხმა ოპერატორად მიწვია, ისევე, როგორც გოჩა ჩერტოველი - ამერიკაში, თავის სტუდიაში სამუშაოდ, დათოს მიერ გადაღებული და დამონტაჟებული ფირის - „რეკავენ ვარსკვლავები“-ს ნახვის შემდეგ.

დათო თავის პატარა „პოლიფონს“ - ხანშია არ ლალოტობს და აქ იღვის თავისი ქალაქისა და მომავალი თაობის სამსახურში.

„შავშვობიდანვე მქონდა მისწრაფება თავისუფლებისაკენ და ყოველთვის ვეძებდი გზას მის მოსაპოვებლად... საბოლოო კავშირი კრძალავდა მუსიკის ისეთ განსხვავებულ მიმდინარეობას, როგორც როკი იყო. სწორედ, როკ-მუსიკისა და თავისუფლების სიყვარულმა გადამწყვეტინა ჩამეზარებინა ისეთ ფაქტორებზე, სადაცარ მიფიქვდი ჩემი ოქნის რეალიზებას... მათუბის საზღვრო აკადემიაში ჩავმარე.

გემით ვიმოგზარე უეხოეთის 17 ქვეყანაში, მათ შორის, 27 ქალაქში. ამ მოგზარობებს თან ახლდა უდიდესი განრდა და სიყვარული იმ მუსიკისადმი, რომლითარ ვიყავი გაცარებული. ვყიდულობდი ისეთ მუსიკალურ ჩანანერებს, რომლებრ საქართველოში, ჯერ კიდევ, არ იყო.“

„ვუსმენდი ისეთ ჯგუფებს, როგორები იყო: „YES“; „LED ZEPPELIN“; „DEEP PURPLE“; „BEATLES“

„YES“;
„LED ZEPPELIN“;
„DEEP PURPLE“;
„BEATLES“

მარია ლექავა

1995-2003 წლებში ხანშია ტელეკომპანია „ფიფქვა“-სთან არსებულ საზღვრო სტუდია „ფიფქვა“-ში ვოკალის მასწავლებლად ვმუშაობდი. დათო ლოლობერიძე იქ დავინახე თავისი პროფესიონალიზმით. ის იყო ხმის რეჟისორი და კლიპების ოპერატორი. მახსოვს, მწირი ტექნიკის საშუალებით მასშია ვაკეთებდას როგორ ახერხებდა. გადაღებულ კლიპებზე ხმა შემდეგ უნდა დადებულყო. სიჩქარე სხვადასხვა იყო და დათო მთელი ღამე ასწორებდა ზგერებს, სათითაოდ ახდებდა პირის მოძრაობის კადრებზე შერწყმას. ეს ყველაფერი გამართული ტექნიკით ალტურვილი ტელევიზიებისთვის მარტივი იყო, მაგრამ ჩვენს პირობებში ამის მოხერხება, მართლარ, ვასაოჯარი ენთუზიაზმისა და პროფესიონალიზმის შემდეგ ხდებოდა.

ყველას კარგად გვახსოვს გრაფიკით მონოღებული ელექტროენერგით მოგვრილი სიხარული... 200-იანი ენერგომომარაგება ერქვა იმ ადგილს, სადაც უწყვეტი დენი იყო. რამდენჯერ დაგვთენებია დამონტაჟებისას მე

და დათოს ისე, რომ ვერც გავვიგია, როგორ გავიდა დრო... 5-10 წუთით ზოლო ხმაზე ჩართავდა დათო მის საყვარელ როკს და ეს იყო მისი შესვენება. ასეთ პირობებში დამუშავებული ტელე-გადარემები უდიდესი სიყვარულით სარგებლობდა ხანშია საზოგადოებაში, ჩვენი სტუდიის საზღვრო კლიპები სხვადასხვა კონკურსებში ღირსეულად იმარჯვებდნენ. მხოლოდ ეს იყო ჩვენი ანაზღაურება (უმწირესი ხელფასის გარდა)... ენთუზიაზმი და საქმისადმი ერთგულება გვაძლევდა ძალას.

დათო ოქროს განძია ხანშია თავის, საქართველოსთვის... განსაკუთრებული მეგობრობა გვაკავშირებს. ნანის შვილები შეგვარქვენ. დათოს ზრმად შეიძლება ენდო!

მიყვარხარ, მინდა, სულ ახალგაზრდული შემართებით ასაზრდოებდე ხანშია საზოგადოებას.